

Бранкица Јанковић*

Повереник за равноправност Републике Србије

Милица Бошковић**

Факултет за дипломатију и безбедност, Београд

ЗНАЧАЈ ПРИМЕНЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ СБ УН 1325 У ОСТВАРИВАЊУ СТАЊА ХУМАНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Сажетак

Изазови са којима се друштва и државе суочавају и на националном и на глобалном нивоу данас, показују значај јачања примене концепта хумане безбедности, више него икада. Сиромаштво, неједнака доступност образовања и запошљавања, кршење људских права и насиље међу људима и друштвеним групама, дестабилизују државе, а самим тим и стубове националне безбедности. Дискриминација и насиље према једној великој групи у друштву – женама, на глобалном нивоу показала је да таква стања у друштву и нормативама не могу водити стабилности и безконфликтној будућности. Друштво које има слабе механизме одговора на насиље над женама, њихову дискриминацију у економском погледу и у шансама да се нађу на кључним позицијама у политичким и безбедносним структурама, у суштини не може разумети концепт благостања, мира и напретка. Значајан допринос превазилажењу ових укоренењих стереотипа и данас већ безбедносних изазова, даје Резолуција Савета Безбедности УН 1325 и акциони планови за њену реализацију на националном и локалном нивоу. У овом Раду приказани су резултати спровођења националних акционих планова у нашој земљи, а проистеклих из

* Имејл-адреса: brankicajankovic09@gmail.com

** Имејл-адреса: milica.boskovic@fdb.edu.rs

Резолуције 1325, познатије и као „Жене, мир и безбедност“. Захваљујући разноврсним анализама владиних и не-владиних институција, могу се сагледати досадашњи успеси, али и пружити препоруке за даље јачање механизма постизања родне равноправности и побољшања хумане безбедности у нашој земљи.

Кључне речи: Резолуција 1325, НАП, род, равноправност, безбедност

УВОД

Безбедност се може дефинисати са више аспеката; као стање, најчешће се дефинише као одсуство чинилаца угрожавања и претњи. Како Таџбакш (Tadjbakhsh 2005, 5) наводи, бити безбедан значи бити ослобођен и од страха (од физичког, сексуалног или психолошког злостављања, насиља, прогона или насилне смрти) и од оскудице (незапослености, недостатка хране или болести). Овако објашњена, безбедност је заправо најближа још првобитним идејама Копенхагеншке школе и данас широко разрађеном концепту Хумане безбедности. Познато је да је у овом концепту, референтни објекат безбедности човек – његово благостање, осећај сигурности, доступности ресурса, правде и поштовања људских права. Идеја Хумане безбедности полази од тога да су благостање и сигурност појединца и заједнице, уз опште задовољавајуће социо-економско стање и политичке слободе, једни од стубова националне безбедности. Овакво, шире посматрање појма „безбедност“ обухвата две идеје: једна је посматрање „сигурности“ које иде много даље од концепта пуке физичке безбедности у традиционално смислу, а друга да су заједнице осигуране „социјалном безбедношћу“ од изненадних поремећаја (Tadjbakhsh 2005, 5). Нестанком Гвоздене завесе и биполарне подељености светске војно-политичке сцене, фокус и друштва и доносиоца одлука помера се са глобалних и „спољних“ изазова, на оне који су постојали и у периоду Хладног рата, али нису имали примат у тадашњим безбедносним концептима и активностима. Опажање ризика указује на чиниоце угрожавања који већ делују на стабилност државе и друштва или су врло могући да се остваре. Пажњу теоретичара, али и доносиоца одлука, почињу да скрећу унутар-државни конфликти, тероризам, миграторна кретања, сиромаштво и друге, првенствено не-војне претње. Иако

је у почетку наилазио на непризнавање многих заговорника војних доктрина, концепт Хумане безбедности временом се наметнуо као правац који нуди идеје и решења за уочене изазове. Важне дебате на светском нивоу помогле су препознавању концепта Хумане безбедности као адекватног савременог приступа у борби не само против изазова унутар нација, већ и на глобалном нивоу (светско сиромаштво, климатске промене и слично). Почетком 2000-их концепт је добио на већем замаху, захваљујући дебатама о „одговорности за развој” које су покренули Канада и Јапан, стављајући Хуману безбедност на дневни ред дискусија кључних међународних организација. Панел на високом нивоу о Претњама, изазовима и променама, који је именован тадашњи Генерални секретар Уједињених нација (УН) је 2004. донео следећи закључак: „Највеће безбедносне претње са којима се данас суочавамо и суочаваћемо се у деценијама које долазе, далеко превазилазе агресивне ратове које воде државе. Оне се односе на сиромаштво, заразне болести и деградацију животне средине; ратове и насиље унутар држава; ширење и могућност употребе оружја за масовно уништење; тероризам и транснационални организовани криминал. Претње долазе како од не-државних тако и од државних субјеката и угрожавају како хуману безбедност, тако и националну” (Hudson 2010, 6). УН су активностима својих агенција, али и сарадњом са другим међународним и невладиним организацијама, снажно издигле Хуману безбедност као водилу и за разумевање и за разрешавање савремених безбедносних ризика. Хумана безбедност као стање, постала је својеврсно јавно добро.

ЗНАЧАЈ РЕЗОЛУЦИЈЕ СБ УН 1325 ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ И СТАЊЕ ХУМАНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Социо-економско благостање, владавина демократије, здрава животна средина и поштовање људских права, показали су се као кључни аспекти благостања и заједништва у друштву, а тиме и као стубови унутрашње и спољне безбедности. Један од тих аспеката – поштовање људска права – показао се, поред борбе са климатским променама, као посебан изазов за достизање у многим државама и друштвима. Различите традиције, неписане друштвене норме и обичаји, верска уверења, учинили су да део друштава и одређене суб-групе, немају иста права или чак нису исто третирани, не само

од стране државних органа, већ и у свакодневном животу. Родна неједнакост и деградација жена и данас се показује као изазов и на социолошком и на политичком нивоу, а неравноправност и неједнако поштовање полова извор је многих безбедносних ризика, како на нивоу друштва (насиље у породици, неједнакост у зарадама), тако и на глобалном нивоу (силовање жена као метод дестабилизације и деморалисање противника у рату). Од укупног броја људи који живе у сиромаштву, 70% њих чине жене (WEDO 2008, 1). Друштво и свет не могу напредовати, у било ком смислу, нити се борити за мир, уколико један значајан део заједнице – жене – немају иста права и исти приступ образовању, запослењу, праву гласа, једнаким зарадама или још горе, имају права да буду жртве насиља и кажњавања уколико својим понашањем изађу из традиционалног или верског „обрасца” жене и њене улоге.

Ради бољег разумевања проблематике полова и родне равноправности, овде ћемо, у кратким цртама, навести објашњења ових појмова. Пол је биолошка одредница, дата рођењем и указује на физиолошке и морфолошке карактеристике мушког и женског пола. Род је социолошка/друштвена одредница, атрибут, улога. Ови атрибути, улоге и могућности су друштвени конструкти и уче се кроз процес социјализације. Они су у складу са системом вредности једног друштва и мењају се са променом контекста и времена. Род дефинише однос моћи у друштву и одређује шта је друштвено очекивано, дозвољено и вредновано (UN Gender Unit 2020). Родна равноправност реферира ка једнаким правима, одговорностима и могућностима и мушкараца и жена. Равноправност не значи да ће мушкарци и жене постати једно исто, већ да њихова права, могућности и одговорности не зависе од пола са којим су се родили (UN Gender Unit 2020, 10). Родна равноправност и једнакост жена и мушкараца на свим друштвеним, пословним и политичким пољима, није феминистички хир, већ недвосмислена потреба друштва које тежи стабилности, развоју, па и стању безбедности. „Последња декада сведочи рапидним и драматичним променама у свету – од којих су многе повезане са глобализацијом. То све креира тренд данашњице пун нестабилности и повећања броја ризика, а на које су жене нарочито рањиве. Нови или појачани ризици – од финансијске нестабилности, начина запошљавања, глобалног криминала, трговине људима до унутар-државних конфликта – представљају главне изазове за светске владе” (Fakuda-Parf 2004, 35). Државе и

друштва у којима фемицид и насиље над женама нису спорадична, већ свакодневна појава, јесу на културолошком и социолошком путу насиља, које од породичног, може прерасти у међугрупно, па и према другој држави и народу. Глобална студија о Резолуцији савета безбедности УН 1325 наглашава да је превенција родно заснованог насиља кључно везана за превенцију оружаног насиља. Јачање родне равноправности и права жена је и обавеза према људским правима и кључни фактор културе мира од нивоа дома, до светске перспективе (Women International League for Peace and Freedom 2015).¹ Како УН Одељење за мировне операције истиче, три су главна стереотипа која спречавају веће учешће жена у свим, па и безбедносним пословима: 1) Родно одговорна анализа конфликта је потпуно одвојени процес од анализе тренутних конфликта; 2) Све жене имају исто виђење конфликта и 3) Мушкарци су војници, а жене су жртве. Јединица за род (Gender Unit), при овом Одељењу, превазилажење наведених стереотипа види у следећем: 1) Родно одговорна анализа конфликта значи интеграцију „родно објективног погледа“ у приступе анализи конфликта, што значи укључивање разматрања и додатних анализа у постојећу праксу; 2) Жене нису хомогена група и у њиховом размишљању улогу играју и године, образовање, национална припадност, вера, искуства, потребе, уверења. Анализе конфликта морају у обзир узети и ове разлике, а то се може постићи укључивањем жена различитих искустава и личних карактеристика; 3) „тенденција је да се девојке и жене посматрају као жртве, нарочито као жртве сексуалног насиља, али оне могу бити и војници, подршка оружаним трупама, лидери мировних покрета, док жртве могу бити и мушкарци и то и насиља и сексуалног насиља” (UN Gender Unit 2020, 20). Када су жене и њихови гласови присутни у формалним мировним преговорима, мировни уговори ће вероватније обухватити шири круг питања Хумане безбедности, попут образовања, обука, запошљавања (Australian National Committee for UN Women 2014, 7). „Многи верују да политика коју креирају жене доноси бољитак за све. Женски мировни покрет доказао је да жене поседују моћ да артикулишу захтев за спокојем и миром и да на томе безрезервно инсистирају често губећи своје животе. А улога жена у постконфликтном опоравку је засигурно непроцењива“ (Skakun 2013, 122). Секуритизација права и положаја жена, у најбољем случају води секуритизацији области

¹ Видети: (Women International League for Peace and Freedom 2015).

људских права, мира и над-традиционалним питањима безбедности, што неупитно може помоћи оснаживању социјеталне безбедности модерних друштава. У прилог потребе једнакости жена и њиховог укључивања у безбедносне активности, Хадсон (Hudson 2010), наводи и друге примере глобалних проблема који су интегрисани у савремену безбедносну логику која почива на Хуманој безбедности – „питања попут животне средине и HIV/AIDS вируса су само неки од примера који показују како су конвенционалне концепције безбедности упитне и да изазови попут ових и сличних, привлаче пажњу и државних и не-државних и над-државних субјеката, а у циљу постизања међународне безбедности”.

Поменута Резолуција Савета Безбедности УН 1325 (у даљем тексту: Резолуција 1325) можда је најснажнији и најразрађенији механизам у процесу постизања родне равноправности, оснаживању жена и њиховом укључивању у безбедносне структуре и мировне активности, такође „Резолуција 1325 Савета безбедности Ун - Жене, мир, безбедност најзначајнији је међународни документ у области мира и безбедносне политике и правно је обавезујућа за све земље чланице Савета безбедности УН” (Janković, Banjac i Milojević, 2022, 7).

РЕЗУЛТАТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У СПРОВОЂЕЊУ РЕЗОЛУЦИЈЕ 1325 – ЖЕНЕ, МИР И БЕЗБЕДНОСТ

Резолуција 1325 донета је 2000. године, а базирана је на Акционом програм за побољшање статуса жена у Секретаријату УН, за период 1991-1995. Првенствени циљеви овог Акционог програма био је постизање учешћа жена од 35% у Секретаријату, уз поштовање географске дистрибуције, као и успостављање јасних претпоставки за развој каријере и побољшање услова рада за женско особље. Сагледавањем ових циљева, постављених у УН још 1990-их година, уочава се наднационални напор и интерес за родном једнакошћу и већим укључивањем жена у политичка тела, који се у појединим државама ни дан данас не може постићи. Резолуција 1325 проширила је ове циљеве и унапредила их до нивоа да је потребно веће укључивање жена у свим институцијама одлучивања, као и у мировне преговоре и њихову имплементацију. За ове потребе Резолуција 1325 наводи да Генерални Секретаријат мора свим земљама чланицама обезбедити водиче за обуку о заштити, правима и посебним потребама жена, као и повећати фондове који су подршка овим обукама.

У циљу операционализације и спровођења Резолуције 1325, наша земља је донела два национална акциона плана (у даљем тексту: НАП [Vlada Republike Srbije 2010]), први за период 2010-2015 и други за период 2017-2020 (у даљем тексту: НАП2 [Misija OEBS-a i Ministarstvo odbrane Republike Srbije 2017]).

Као разлоге за доношење првог НАП 2010-2015, Влада републике Србије (Vlada Republike Srbije 2010) навела је:

- Обавезујући карактер Резолуције 1325,
- Уградњу родне перспективе у мировне операције и
- Посебан значај НАП за земље које су изашле из сукоба, што је случај и са нашом земљом.

У НАП се наводи да Устав Републике Србије гарантује равноправност и забрањује сваки вид дискриминације, као и да су у Миленијумским циљевима развоја Републике Србије наведени задаци попут промовисања равноправности полова, преполовљавања економске неједнакости до 2015. године и повећања заступљености жена у телима одлучивања на минимум 30%, што све коинцидира са циљевима и задацима НАП. Поред ових, НАП предвиђа развијање система заштите жена жртава насиља и система превенције насиља. За потребе спровођења НАП предвиђено је оснивање Политичког савета за спровођење НАП, Мултисекторског координационог тела, Надзорног тела за спровођење НАП и Аналитичке групе. НАП је предвидео и формирање институција „особа од поверења” (бира се тајним гласањем једно лице на нивоу једне организационе јединице) и „саветник/саветница за родну равноправност” (као саветодавно лице министра или директора).

НАП у анализи тадашњег стања у погледу заступљености жена у политичким телима и безбедносним структурама, наводи да је оно незадовољавајуће. Уз констатацију да 2009. године жене чине 51,36% укупног становништва, даље се наводи да:

- Након парламентарних избора 2008. године, жене чине 22,4% од укупног броја посланика
- Да су мушкарци у 81,5%, а жене у 18,5% на челу министарстава,
- Да је у правосуђу 1.700 жена судија, док је мушкараца 700 и
- Да је ситуација по питању заступљености жена у сектору безбедности незадовољавајућа².

² Шире видети: (Vlada Republike Srbije 2010).

У Министарству одбране и Војсци тада су, од укупног броја запослених, жене чиниле 19,5%, у Министарству унутрашњих послова 20,96%, у Управи царина 42%, а у Безбедносно-информативној Агенцији 30,74%. Војни контингент Републике Србије у мултинационалним операцијама тада је имао 17,6% жена.

Године 2013. Београдски центар за безбедносно политику анализирао је дотадашње резултате у спровођењу НАП и констатовао да стално треба градити капацитете аналитичких група, да Мултисекторско координационо тело треба да постане оперативно, растерећено политичке координације и да је потребно боље дефинисати индикаторе праћења. Као похвално изнето је да је Министарство одбране укључило аспект родне равноправности у све значајне стратешке документе и увело родно осетљив језик (Džigurski 2013). Напредак који је постигло Министарство одбране у својој анализи из 2013. године истакао је и Центар за истраживање јавних политика (Centar za istraživanje javnih politika 2013).

У Табели 1. Приказана је заступљеност жена у институцијама система безбедности у 2010. години и 2013. години, 3 године након доношења НАП, из које се може уочити остварење једног од задатака НАП.

Табела 1. Заступљеност жена (у %) у укупном броју запослених у институцијама система безбедности у 2010. и 2013. години.

ИНСТИТУЦИЈА	2010. година	2013. година
Министарство одбране	19,5%	19,36%
Министарство унутрашњих послова	20,96%	34,50%
Безбедносно-информативна агенција	30,74%	30,22%
Управа царина	42%	41,59%
Управа за извршење кривичних санкција	23,80%	43,50%

Извор: Stojković 2014.

У овом периоду, како наводи Стојковић (Stojković 2014), дошло је до укупног повећања броја жена на руководећим/командним позицијама у систему безбедности, са 14,47% на 20,72%.

Док се први НАП првенствено односио и спроводио у 12 министарстава, по препоруци Политичког савета за спровођење НАП, НАП2 донет за период 2017-2020. година, проширио је своју примену на сва тадашња министарства, четири канцеларије Владе и Републички завод за статистику. У НАП2 је наведено да је општи циљ овог акционог плана унапређење безбедности жена у друштву,

уз већу укљученост жена у очувању мира и безбедности на нивоу локалне заједнице. Као показатељи очекиваних промена доношењем другог НАП, у овом документу наведени су, између осталих:

- Број и садржај промена у нормативним актима,
- Стопа (насилне) смртности жена.

Организација за Европску сарадњу и развој (ОЕСД) је, анализирајући спровођење НАП2, 2018. године, истакла, између осталог, да је опстајање патријархата и даље препрека остварењу многих циљева, да је родна сегрегација заступљена у образовању и на тржишту рада, као и да су закони измењени, али да то није довољно како би се остварио општи циљ наведен у НАП2.

У Табели 2. приказано је учешће жена у институцијама система безбедности у 2020. години (након спровођења НАП2), уз приказ података из 2014. године (током спровођења НАП).

Табела 2. Приказ учешћа жена (у процентима) у укупном броју запослених у институцијама система безбедности

ИНСТИТУЦИЈА	2013. година	2020. година ³
Министарство одбране	19,36%	22,94%
Министарство унутрашњих послова	34,50%	25,70 %
Безбедносно-информативна агенција	30,22%	31,44%
Управа царина	41,59%	42%

Што се тиче учешћа жена на руководећим положајима у овим институцијама, анализе показују следеће податке након завршетка НАП2 2020. године:

- „У Министарству одбране и Војсци Србије заступљеност жена на руководећим дужностима износи 8,49%,
- У Министарству унутрашњих послова 18,1%,
- У Безбедносно-информативној агенцији, заступљеност крајем 2020. године износила је 7,14% на стратешком, 15,05% на средњем и 19,02% на нижем нивоу” (Јанковић, Ванјас и Милојевић, 2020, 36).

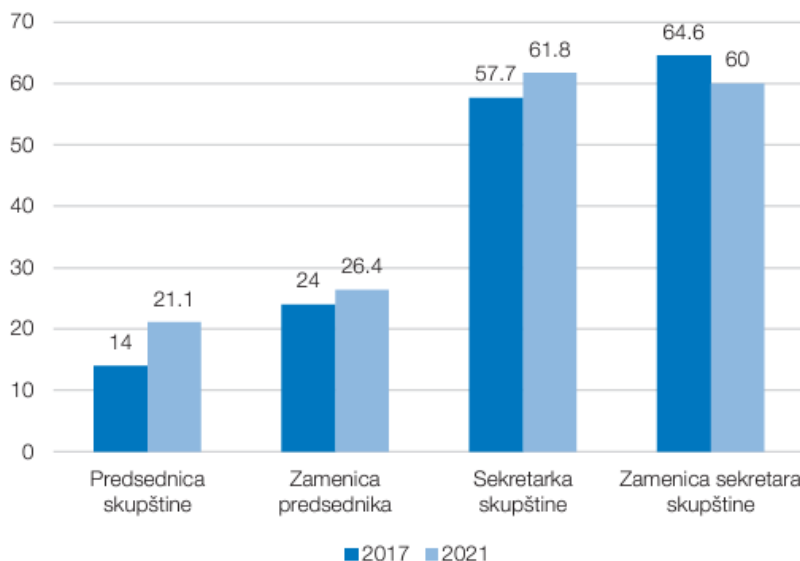
Приказани подаци показују да се учешће жена у институцијама система безбедности за период спровођења оба НАП, није

³ Извор: (Јанковић, Ванјас и Милојевић 2022).

значајно изменио или повећао, као и да није велики удео њиховог учешћа на руководећим положајима.

Када је у питању спровођење Резолуције на локалном нивоу, односно у органима локалне самоуправе, а у односу на родну заступљеност, у периоду примене другог НАП, дошло је до извесног побољшања статуса жена у органима одлучивања, „али да проценат жена као мање заступљеног пола у свим скупштинама градова и општина, још увек није достигао циљани ниво, пре свега због одређеног броја општина које нису биле обухваћене редовним локалним изборима” (Janković, Banjac i Milojević, 2022, 71)⁴. У периоду примене другог НАП, за посматрани период 2017-2021. година, на локалном нивоу уочен је и напредак у погледу броја градова, односно општина које су усвојиле Одлуку о равноправности полова. „У односу на 32,5% 2017. године, поменути документ усвојило је 40,7% јединица локалне самоуправе у Републици Србији” (Janković, Banjac i Milojević, 2022, 75). На Слици 1. приказана је заступљеност жена на кључним позицијама одлучивања у јединицама локалне самоуправе.

Слика 1. Кретање заступљености жена на неким од кључних позиција одлучивања у јединицама локалне самоуправе за период 2017-2021. година

Извор: Janković, Banjac i Milojević 2022, 71.

⁴ Усвојеним измене Закона о локалним изборима из 2020. године, прописано је да свака листа мора садржати 40% мање заступљеног пола.

Све претходно наведене анализе указују да је законска регулатива побољшана, одржани су бројни семинари и други облици едукације о родној равноправности, међутим број пријава за насиље у породици и број жена убијених у породичном или партнерском насиљу и даље је забрињавајући. Све ово показује да се дискриминација и традиционално дефинисана родна улога жене теже превазилазе у нашем друштву.

У Табелама 3. и 4. приказани су индекс хуманог развоја⁵ (Human development Index – HDI) и индекс родне неравноправности. Индекс хуманог развоја имај вредност од 0 (најлошије) до 1 (најбоље), док код индекса родне неравноправности вредности су обрнуте – 0 најбоље до 1 најлошије. У табелама су приказани и индекси за бивше републике СФРЈ и за најбоље оцењену државу у свету, како би имали увид у позицију наше земље. Подаци за HDI су приказани за период 2015-2020, што обухвата раздобље од завршетка реализације првог НАП до завршетка реализације другог НАП у нашој земљи.

Табела 3. UNDP индекс хуманог развоја, за период 2015-2020, за републике бивше СФРЈ и најбоље оцењену државу у свету.

Година/Земља	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Данска	0.936	0.943	0.944	0.942	0.946	0.947
Словенија	0.903	0.91	0.913	0.917	0.921	0.913
Хрватска	0.843	0.848	0.852	0.856	0.861	0.855
Црна Гора	0.822	0.824	0.83	0.834	0.837	0.826
Србија	0.794	0.8	0.802	0.808	0.811	0.804
Северна Македонија	0.762	0.767	0.773	0.779	0.784	0.774
БиХ	0.761	0.77	0.772	0.776	0.783	0.781

Извор: UNDP n. d.

⁵ Индикатори развијени у оквиру Human development Index -а (HDI), често користе и као показатељи стања хумане безбедности. Развио их је UNDP и основне групе показатеља односе се на БДП по глави становника, ниво и квалитет образовања, очекивани животни век.

Табела 4. UNDP индекс родне неравноправности за 2021. годину, за најбоље рангирану земљу у свету и за бивше републике СФРЈ.

Земља/Година	2021.
Данска	0.013
Словенија	0.071
Хрватска	0.093
Црна Гора	0.119
Србија	0.131
Северна Македонија	0.134
БиХ	0.136

Извор: UNDP n. d.

Подаци приказани у Табелама 3. и 4. показују да је потребно уложити више напора, нарочито имајући у обзир да се Србија налази на путу Европских интеграција, чије би смернице, упутства и подршка требало да олакшају утврђивање снажног нормативног, образовног и друштвеног пута за постизање једнакости и свеукупног бољег стања хумане безбедности.

ЗАКЉУЧАК И СМЕРНИЦЕ

Сагледавајући савремене изазове и претње, неупитно је да идеје и поставке хумане безбедности доносе одговоре и начине за достизање жељеног стања безбедности у друштву, а тиме и држави. Поред оружаних конфликта који су, на жалост као константа данашњице, свет је суочен са бројним неправдама, економским изазовима, урушавањем животне средине, непоштовањем људских права. Све ово утиче, не само на глобалну политику и безбедност, већ и на људе, појединце на нивоу њихових свакодневних живота и осећаја сигурности. Традиционалним гледиштима, религијским уверењима и патријархатом, жене су одавно стављене у много тежи и неравноправнији положај. Неразумевање једнакости свих, све до њиховог малтретирања и убистава у самим породицама, не само да показује слабости државе, већ и друштвену свест која се не мења у правцу слободе, демократичности и равноправности за све. Поврх свега, свакодневно присуство насиља над женама, мизогинија и намерно виктимизовање у оружаним сукобима, не могу водити миру у заједници и на међународном нивоу. С тога и не чуди да Резолуција 1325 настоји да снажно подржи учешће жена у сектору

безбедности, области која је по укоренењем, а и неписаним правилима друштва, везана за мушки пол. Превазилажењем предрасуда и позитивним примерима праксе која руши табуе и показује једнаку могућност и способност жена да учествују у активностима које се традиционално везују за мушкарце, попут политике, безбедности и одлучивања на највишим нивоима, на најбољи начин се ствара „нова нормалност” – једнакост полова, родна равноправност и једнаке шансе за све.

Анализе НАП и НАП2 које је спровела Република Србија показују напоре и успехе у креирању нормативе и полуга за промоцију и постизање родне равноправности у многим сферама, па и у систему безбедности. Међутим, приказани подаци и реалност насиља и фемицида, показују да је потребно уложити више напора, како би се култура дискриминације, ниподаштавања и виктимизације жена превазишла. Константно присутна мизогинија и насиље (вербално, психичко, физичко и сексуално) над женама, не може водити безконфликтном друштву и општем развоју, ако један пол и даље нема једнакост у зарадама и приступу одређеним позицијама. Самим тим, тешко је и напредовати у побољшању хумане безбедности, која генерише све битне аспекте друштва и њиховог благостања.

Потребно је креирати јасну логичку нит објашњавања и постизања родне равноправности, која ће на усмерен и јасан начин презентовати страшне, па и трагичне последице дискриминације жена, односно подизати друштвену свест о њиховој једнакости и способности да доприносе свим аспектима друштва, укључујући и социо-економске, политичке и безбедносне. Та нит мора полазити још од социјализације личности, односно васпитања и образовања, промовисања примера добре праксе, све до достизања недвосмислених стандарда и стварних уверења да способности нису одређене полом, већ личним и друштвеним факторима развоја. Нулта толеранција на насиље, укључујући и насиље над женама, на сексистичке изјаве и дискриминацију у економској сфери и запошљавању, временом ће ојачати све аспекте хумане безбедности, што ће у крајњем и само друштво осетити кроз повећану сигурност и благостање.

СПИСАК РЕФЕРЕНЦИ

- Australian National Committee for UN Women. 2014. *Women, Peace and Security: An Introductory Manual*.
- Centar za istraživanje javnih politika. 2013. *Nacionalni akcioni plan za primenu Rezolucije 1325 u Srbiji – tri godine posle*.
- Džigurski, Sever. 2013. „Praćenje i izveštavanje o sprovođenju Nacionalnog akcionog plana Republike Srbije za primenu Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija.” *Beogradski centar za bezbednosnu politiku*.
- Fakuda-Parr, Sakiko. 2004. “Gender, Globalization and New Threats to Human Security.” *Peace Review* 16 (1): 35–42.
- Hudson, Natalie Florea. 2010. “Gender, Human Security and the United Nations: Security Language as a Political Framework for Women.” *Political Science Faculty Publications*. Paper 53: 1-22.
- Janković, Brankica, Bogdan Banjac i Nataša Milojević. 2022. *Izveštaj o monitoringu sprovođenja NAP za primenu Rezolucije 1325 Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija – Žene, mir, bezbednost u republici Srbiji (2017-2020)*. Poverenik za ravnopravnost Republike Srbije.
- Misija OEBS-a u Srbiji i Ministarstvo odbrane Republike Srbije. 2017. *Nacionalni akcioni plan za primenu Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija – Žene, mir i bezbednost u Republici Srbiji (2017–2020)*. [NAP 2].
- Skakun, Zorica. 2013. „Žene, mir, bezbednost: agenda za 21. vek.” *Genero* 17: 119-135.
- Stojković, Biljana. 2014. “Rezultati unapređenja rodne ravnopravnosti u nacionalnom sistemu bezbednosti u Republici Srbiji.” *Bezbednost* 2/2014: 32-49.
- Tadjbakhsh, Shahrbanou. 2005. “Human Security: Concepts and Implications with an Application to Post-Intervention Challenges in Afghanistan.” *Les Études du CERIN*°: 117-118
- The Women’s Environment and Development Organization (WEDO) with ABANTU for Development in Ghana, ActionAid Bangladesh and ENDA [WEDO]. 2008. *Gender, Climate Change and Human Security: Lessons from Bangladesh, Ghana and Senegal Prepared for ELIAMEP*.

- UN 2018. *Policy on Gender Responsive United Nations Peacekeeping Operations Section F*, Department of Peacekeeping Operations/ Department of Field Support. Poslednji pristup 20.07.2023. https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/english_gender_responsive_united_nations_peacekeeping_operations_policy_1.pdf.
- UN Woman and UN Department of Economic and Social Affairs [UN Gender Unit]. 2020. “Progress on the Sustainable Development Goals: The Gender Snapshot 2020”.
- UNDP. n. d. *Human Development Index and components*. Poslednji pristup 27.07.2023. <https://hdr.undp.org/data-center/documentation-and-downloads>
- Vlada Republike Srbije. 2010. *Nacionalni akcioni plan za primenu Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija – Žene, mir i bezbednost u Republici Srbiji (2010—2015)*.
- Women International League for Peace and Freedom. 2015. “Does Gender Equality Lead to Peace? Fact Sheet Building on the Global Study on 1325 (2015).” *The Global Study on the Implementation of the UNSC Resolution 1325 (UN Women)*, pristupljeno: 27.07.2023. [http://peacewomen.org/sites/default/files/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015%20\(1\).pdf](http://peacewomen.org/sites/default/files/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015%20(1).pdf)

Brankica Janković*

Commissioner for Equality Republic of Serbia

Milica Bošković**

Faculty of Diplomacy and Security

THE IMPORTANCE OF SC UN RESOLUTION 1325 FOR IMPROVING THE STATE OF HUMAN SECURITY

Resume

The challenges societies and countries are facing both at the national and global level at modern times, show, more than ever, the significant impact for the implementation of the concept of human security. Poverty, unequal access to education and employment, violation of human rights and settlement among people and social groups, destabilize states, and therefore the pillars of national security. Discrimination and violence against one large group in society - women, on a global level has shown that such conditions at society and actual norms cannot lead to stability and a conflict-free future. A society that has weak response mechanisms to violence against women, their discrimination at economic terms, and at the chances to find themselves in key positions in political and security structures, basically cannot understand the concept of well-being, peace, and progress. UN Security Council Resolution 1325 and action plans for its implementation at the national and local level make a significant contribution for overcoming these entrenched stereotypes and today's security challenges. This Article presents the results of the implementation of national action plans at our country, which resulted from Resolution 1325, better known as "Women, peace and security". Thanks to the various analyzes of governmental and non-governmental institutions, it is possible to review the successes made so far, but also provided base for recommendations for further strengthening the mechanisms for achieving gender equality and improving human security in our country. At this Article, such recommendations are provided, based

---

* E-mail: brankicajankovic09@gmail.com

* E-mail: milica.boskovic@fdb.edu.rs

on previously shown data and descriptive explanations about improvements and gaps at our country.

Keywords: Resolution 1325, NAP, gender, equality, security

---

* Овај рад је примљен 17. јула 2023. године, а прихваћен на састанку редакције 26. марта 2024. године.